

◎ TARİH 1

TARİH 1

ARİF ÖZBEYLİ
ERBAA ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ

TÜRK-İSLAM DEVLETLERİ

Talas Savaşı

- Çinlilerle Araplar arasında yapılan savaşta Türkler, Müslüman Arapların yanında yer almışlardır.
- Bu savaştan sonra İslamiyet Türkler arasında yayılmıştır.

- Bu savaştan sonra kağıt üretimi ilk önce Semerkant' ta daha sonra da Bağdat'ta başlamıştır.
- Türklerle Araplar arasında ticari ilişkiler gelişmiştir.

Türklerin İslamiyete Hizmetleri

- Karışıklık içerisinde bulunan İslam dünyasına Selçuklular çeki düzen vermişlerdir.
- **Haçlı saldırılarına** karşı İslam dünyası korunmuştur.

- **Gazneli Mahmut** tarafından İslamiyet Hindistan'a yayılmış ve bugünkü Pakistan devletinin temelleri atılmıştır.
- **Osmanlılar** tarafından İslamiyet Avrupa'ya yayılmıştır.
- Bilim ve sanat alanında büyük katkıları olmuştur.

Tolunoğulları (868-905) ve İhşidler(935-969)

- Mısır ve Suriye'de Abbasilerden ayrılarak kurulmuşlardır.
- Halkı Arap , kurucuları ve asker Türklerden oluşuyordu.
- İlk kurulan devleti Abbasiler, diğerini ise Fatımiler yıkmıştır.

Tarih Yazılısından İlginç Cevaplar

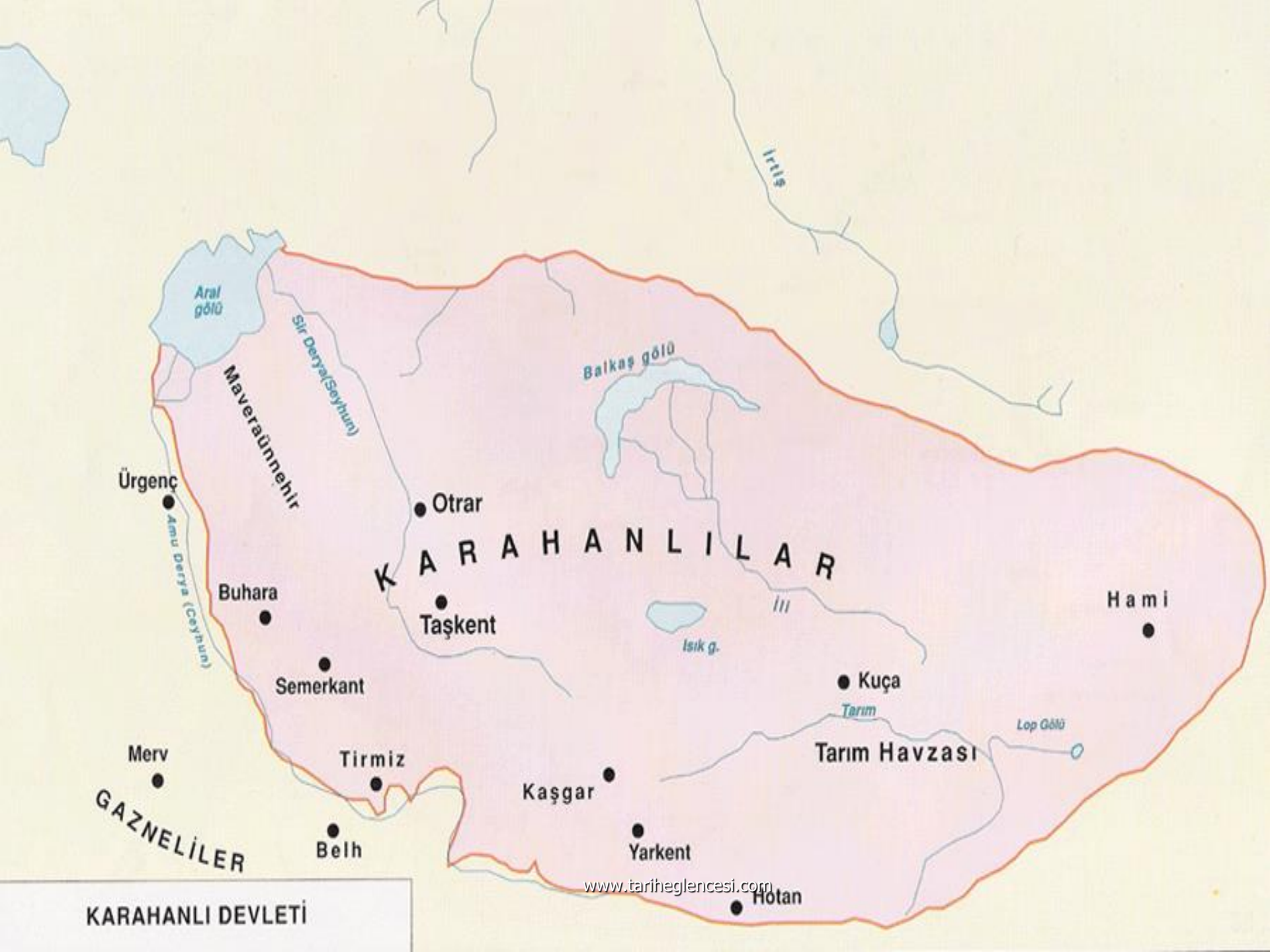
- Soru: Türklerin İslamiyet'e hizmetlerini yazınız.
- Cevap: Birçok mescid, minare v.b gibi faaliyetler yapmışlardır.

Zaman , ne çıkarır ne de böler. Fakat öyle bir ölçüde toplar
ki, çarpma bile onun yanında küçük kalır. Bobby Talbert

2009/8/8

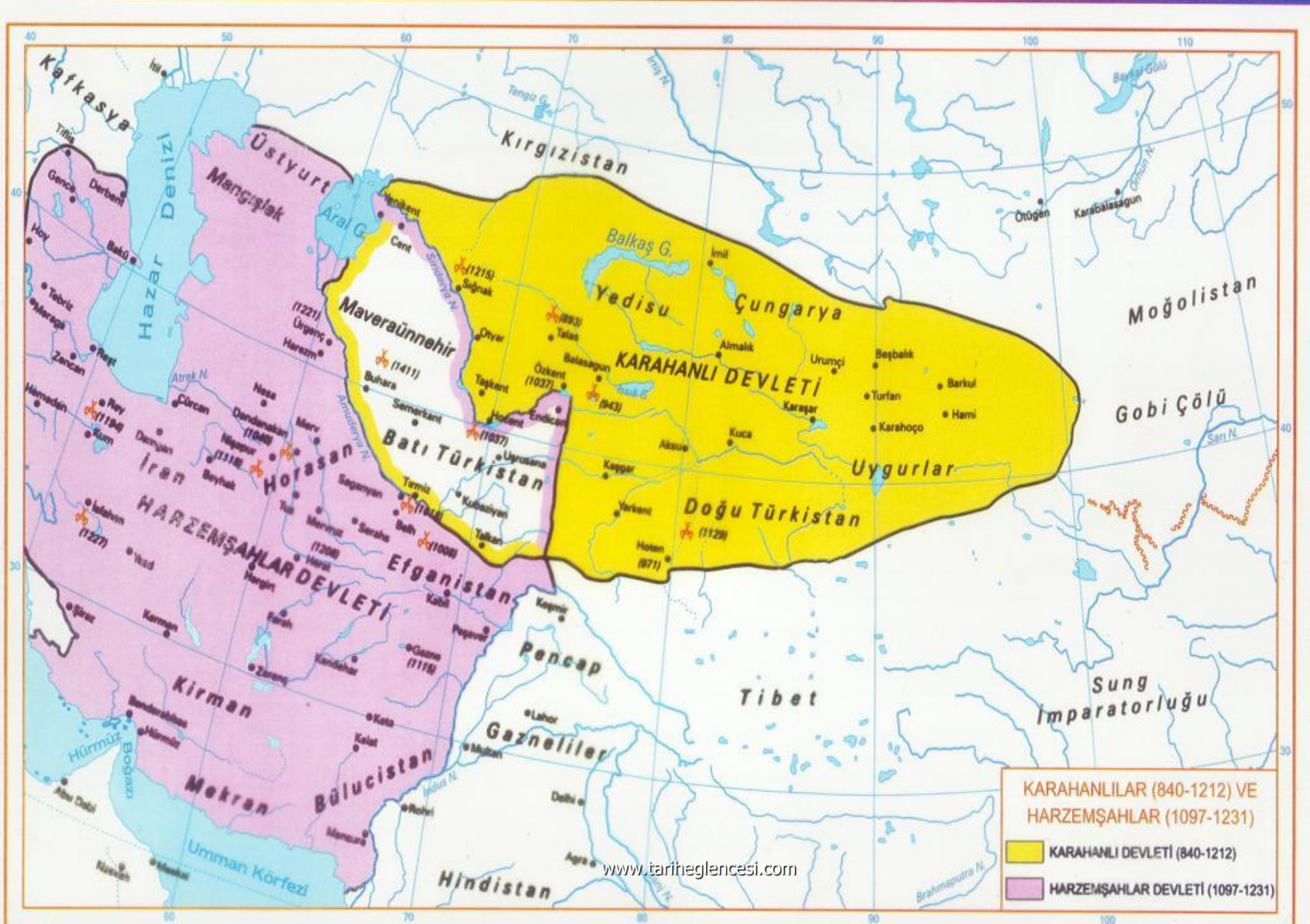
Karahanlılar (840-1212)

- İlk Müslüman Türk devletidir.
- Kurucusu **Bilge Kül Kadir Han'dır.**
- İlk Müslüman hükümdarı **Satuk Buğra Han'dır.**
- 999 tarihinde Gaznelilerle birlikte **Samanoğulları** devletine son verdiler. Maverâünnehir bölgesini ele geçirdiler.
- 1042 Yılında Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrıldılar. Batı Karahanlılara Harezmsşahlar, Doğu Karahanlılara Karakitaylılar son verdi.

KARAHANLI DEVLETİ

KARAHANLILAR (840-1212) VE HARZEMŞAHLAR (1097-1231)

AYŞE BİBİ TÜRBEİ

Gazneliler (963-1187)

- Samanoğulları Devleti'nin Horasan valisi **Alp Tigin** tarafından kurulmuştur.
- **Sultan Mahmut** Hindistan'a 17 sefer yaparak, İslamiyetin bu bölgelerde yayılmasını sağlamış ve bugünkü Pakistan Devleti'nin temellerini atmıştır.

GAZNELİLER (963 - 1186)

- Gazneliler Devleti'nin en geniş sınırları
- Abbasiler

- Sultan Mesut Selçuklularla yaptığı **Dandanakan Meydan** Muharebesi'ni kaybetmiş ve devlet yıkılma sürecine girmiştir.
- Devlet **Gurlular** tarafından yıkılmıştır (1187).

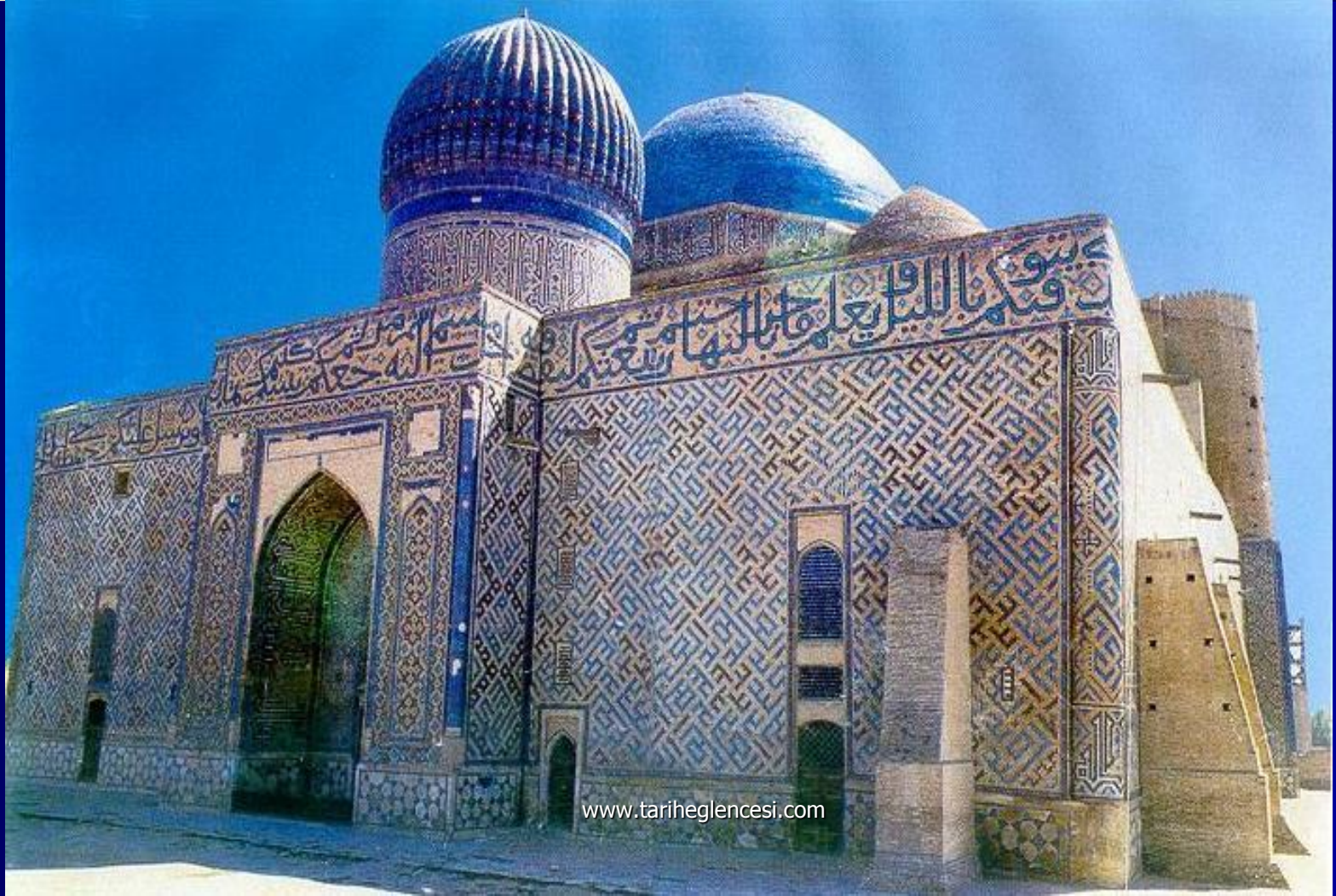
- Soru: Dandanakan Savaşı'nın önemi nedir?
- Cevap: Anadolu'nun Kıbrısı Türklere açılmıştır.

Ahlat Mezar Taşları

Sultan Sencer Türbesi

Hoca Ahmet Yesevi Türbesi

A sunset scene with a palm tree in the foreground and a mountain in the background. The sky is a deep orange, and the water reflects the warm light. The palm tree's fronds are silhouetted against the bright sky.

Zaman ve fırsat, en fırtınalı
günlerin arasından geçer.

Shakespeare

Selçuklular (1038-1157)

- Oğuz Yabgu Devleti'nden ayrılarak Cent şehrine gelerek İslamiyet'i kabul eden Selçuk Bey'den ismini almıştır.
- Horasan bölgesine yerleşmeye çalıştıkları için Gazne hükümdarı Mahmut, Selçuk Beyin oğlu Arslan Yabgu'yu tutuklatarak hapsetmiştir.

OĞUZLAR

BOZOKLAR

GÜN HAN

KAYI

BAYAT

ALKA EVLİ

KARA EVLİ

AY HAN

YAZIR

DÖĞER

DODURGA

YAPARLI

YILDIZ HAN

AFŞAR

KIZIK

BEĞ DİLİ

KARKIN

ÜÇOKLAR

GÖK HAN

BAYINDIR

PEÇENEK

ÇAVULDIR

DAĞ HAN

SALUR

EYMÜR

ALANYUTLU

YÜREĞİR

DENİZ HAN

İĞDİR

BÜĞDÜZ

YİVA

KINIK

Tuğrul ve Çağrı beyler

Dandanakan

Muharebesi'nde

Gaznelileri yenerek
devletlerini kurmuşlardır.

Tuğrul Bey (1038-1063)

- Devletin ilk hükümdarıdır. Dandanakan Meydan Muharebesi'nde Gaznelileri yenerek devleti fiilen kurmuştur. Anadolu için ilk ciddi savaş olan **Pasinler Savaşı'nda** Bizans ordusu yenilgiye uğratılmıştır.(1048)

1054 yılında Anadolu'ya sefer düzenleyerek bazı bölgeleri ele geçirmiştir. Bağdat'a iki sefer düzenleyerek Bağdat Abbasi Halifesi'ni Şii Büveyhoğullarının baskısından kurtarmıştır. Halifenin siyasi yetkilerini elinden almıştır. İbrahim Yinal ayaklanmasını bastırmıştır.

- 1058 yılında tekrar Bağdat'a giden Tuğrul Bey Büveyhoğulları Devleti'ne son vererek Halifeyi bu devletin baskısından kurtarmış, Halifenin kızıyla siyasi bir evlilik yapmıştır. Çağrı Bey 1061, Tuğrul Bey'de 1063 yılında vefat etti.

Alparslan (1063-1072)

- Ağabeyi Süleyman'ın hükümdarlığını kabul etmeyen Alparslan tahta geçti. **Kutalmış** da ayaklandı ise de bunu hayatıyla ödedi. **1064** yılında çıktığı Anadolu ve Kafkasya seferinde **Kars ve Ani** kalelerini ele geçirdi. Ağabeyi **Kavurt**'un isyanını bastırdı.

■ 1071 yılında
Bizanslılarla
yaptığı Malazgirt
Savaşı'nı
kazanmıştır. Bu
savaştan sonra
Anadolu'nun
kapıları Türklere
açıldı.

- Haçlı seferlerine yol açtı. Anadolu' da ilk Türk devletleri kuruldu. Türkiye tarihi başladı. Anadolu Türkleşmeye başladı. Batı Karahanlılar üzerine yaptığı bir sefer sırasında şehit edildi.

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

- Büyük Selçuklu Devleti
- Türkiye Selçuklu Devleti
- Bizans İmparatorluğu

- Sultan Alparslan'ın Merv şehrindeki türbe kitabesi şu şekildedir. "Ey Alparslan'ın göklere yükselmiş şan ve şöhretini görenler, gelin de onun nasıl toz toprak olduğunu görün."

Melikşah (1072-1092)

- Amcası Kavurt isyanını bastırdı. Batınilerle mücadele etti. Suriye, Anadolu ve Yemen'e kadar olan yerleri fethetti. Anadolu tamamen bir Türk yurdu haline geldi. Bağdat Abbasi halifesini ziyaret etti.

- Öldüğünde sınırlar Orta Asya'dan Marmara ve Akdeniz kıyılarına , Kafkaslardan ve Aral gölünden Hint Denizine ve Yemene kadar uzanıyordu.

■ Soru: Melikşah'ın yaptığı faaliyetleri yazınız.

Cevap: - Bu devirde devletin sınırları çok genişledi.

- -Çevresindeki komşuları ondan çekiniyorlardı.
- -Genç yaşta ölümü çok düşman sevindirdi.
- -Ölümü sonucunda devlet daha fazla ayakta kalamadı.
- -Çok cesur bir insandı.

Sultan Sencer (1119-1157)

- 1092-1119 yılları arasındaki Fetret dönemine son vererek tahta geçmiştir. 1141 yılında Karahıtaylılarla yaptığı Katvan Savaşı'nda yenilmiş ve Maverâünnehir'i kaybetmiştir.

1153 yılında Oğuzlarla yaptığı savaşı kaybetmiş ve esir düşmüştür. Esaretten kurtulduktan bir yıl sonra ölümüyle devlet sona ermiştir. (1157)

SELÇUKLULARA BAĞLI DEVLETLER

- **Horasan Selçukluları ve Irak Selçukluları :**
Sultan Sencer'in yeğen Mahmut tarafından kuruldu. Başkenti **Merv** idi. Harzemşahlar tarafından yıkıldı.
- **Suriye Selçukluları :** Melikşah'ın kardeşi Tutuş tarafından Suriye'de kuruldu. Başkenti Şam'dı.

- **Kirman Selçukluları** : Alparslan'ın kardeşi **Kavurd** tarafından Kirman bölgesinde kuruldu. Oğuz beylerinden Melik Dinar tarafından yıkıldı.
- **Türkiye Selçukluları**: 1077 yılında Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından merkezi İznik olmak üzere Anadolu'da kuruldu.

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

- Büyük Selçuklu Devleti
- Türkiye Selçuklu Devleti
- Bizans İmparatorluğu

SELÇUKLULARA BAĞLI ATABEYLİKLER

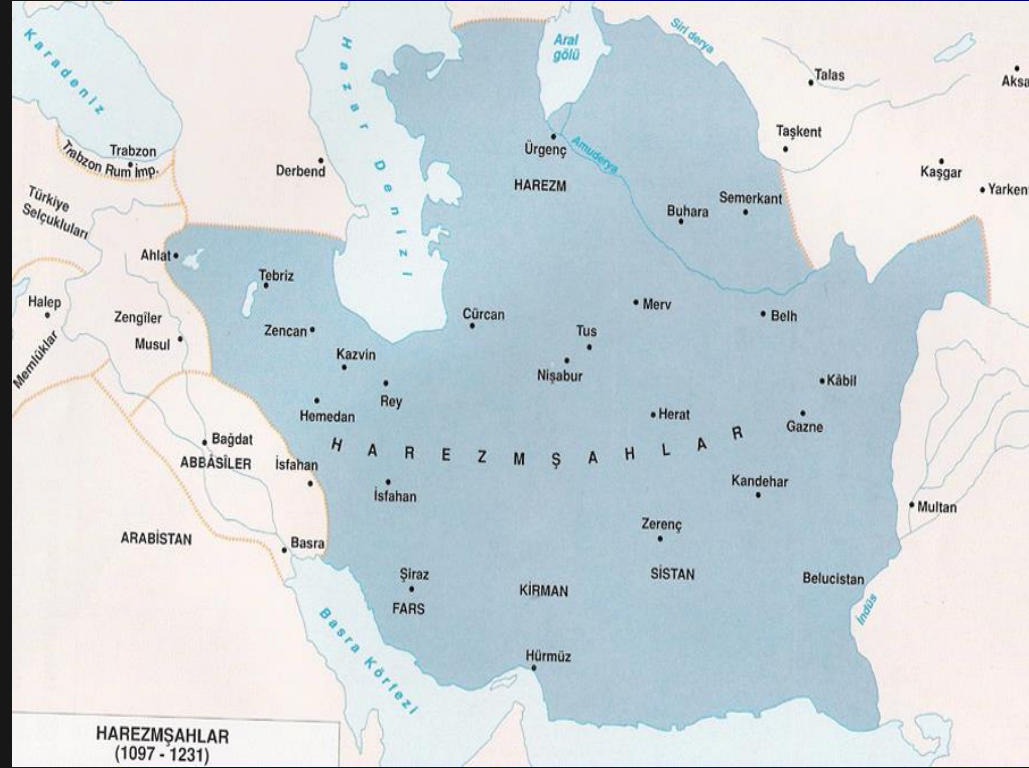
- Zengiler Atabeyliği : Halep-Musul
- İldenizliler : Azerbaycan Atabeyliği
- Salgurlular : Şiraz
- Börililer : Şam
- Beğ-Teginoğulları: Erbil

Harezmşahlar (1157-1220)

- Kurucusu **Atsız** olarak kabul edilmiştir. Daha önceleri Selçuklulara bağlı olarak yaşamışlardır. **Alaeddin Tekiş**, Karahıtaylıları yenilgiye uğratarak onların gücünü kırmıştır. **Alaeddin Muhammed** zamanında devlet **Moğol** saldırısı ile karşı karşıya kalmıştır.

■ Oğlu **Celaledin**

Azerbaycan' da devleti
yeniden canlandırmaya
çalışmış, Anadolu
topraklarına saldırması
dolayısıyla Anadolu
Selçuklu Devleti ile
Yassıçemen Savaşı'nı
yapmış ve bu savaşta
yenilmiştir.

■ 4.

■ I. Harzemşahlar

■ II. Hazarlar

■ III. Selçuklular

Yukarıdaki devletlerin hangilerinde ikta sistemi uygulanmıştır?

■ A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

■ D) I ve III E) II ve III

2006-2

Eyyubiler (1174-1250)

Fatımiler yıkılarak devlet kurulmuştur.

- Kurucusu **Selahaddin-i Eyyubi'** dir.
- Haçlıları **Hittin Savaşı'nda** yenilgiye uğratarak **Kudüs'ü** ele geçirmiş, bu sebeple İslam dünyasında ün kazanmıştır.

Selahaddin-i
Eyyubi'nin
ölümünden sonra
devlet dağılmış ve
Memlukler
tarafından
yıkılmışlardır

Meml kler (1250-1517)

- Eyyubiler yıkılarak kurulmuştur.
- Moğolları Ayn-ı Calut, Elbistan ve Humus savaşlarında yenilgiye uğratarak Suriye'ye girmelerine engel oldular.

2011-ORTAÖĞRETİM

3. Cengiz Han'ın torunu Hülagu tarafından İran'da kurulan ve 1258 yılında Bağdat'ı alarak Abbasi Devleti'ne son veren devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İlhanlı Devleti
- B) Timur Devleti
- C) Altın Orda Devleti
- D) Çağatay Devleti
- E) Memluk Devleti

- Anadolu Türk birliğini sağlamalarından sonra Osmanlı Devleti ile araları açıldı.
1516 ve 1517 yıllarında yapılan
Mercidabık ve Ridaniye savaşları ile
Osmanlı Devleti tarafından yıkıldılar.

**Cengiz Moğol Devleti
(1196-1227)**

Altınorda Hanlığı
Zamanla
Türkleşmiş ve
İslamlaşmıştır.

Çağatay Hanlığı
Zamanla
Türkleşmiş ve
İslamlaşmıştır.

İlhanlı Devleti
Zamanla
Türkleşmiş ve
İslamlaşmıştır.

Kubilay Hanlığı
Moğol özelliğini
korudu.

3-Timurlular(1369-1501)

Timur,1369 yılında Çağatay topraklarının büyük bir kısmını ele geçirerek devletini kurmuştur. Yıldırım Bayezid'le Ankara Savaşı'nı yapmış, bu savaşta galip gelerek Osmanlı Devleti'nin Fetret dönemini yaşamasına yol açmıştır.

TİMURLULAR DEVLETİ
(1370 - 1507)

- Timur'un ölümünden (1405) sonra sırasıyla Şahruh, Uluğ Bey ve Hüseyin Baykara tahta geçmiştir. Şahruh'tan sonra devlet hızlı bir parçalanma süreci yaşamıştır.

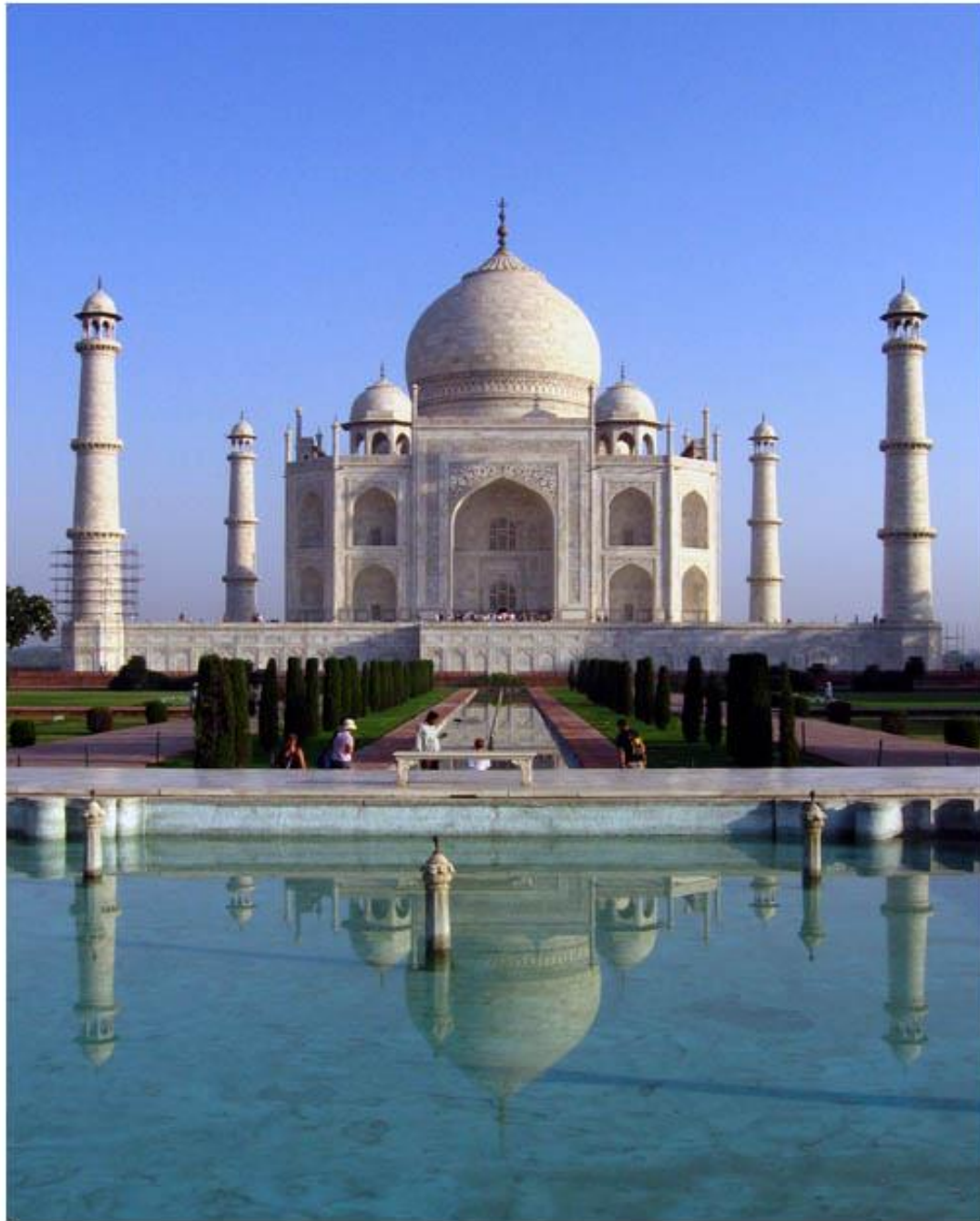
- **Uluğ Bey** astronomi ve matematik, Hüseyin Baykara ise sanat ve edebiyat ile ilgilenmiştir. Devlet Şeybaniler tarafından yıkılmıştır (1501).

Babürlüler (1526-1858)

- **Babür**, 1524 yılında karışıklıklar içerisinde bulunan Pencap'a girdi. **1526** yılında Afgan hükümdarı İbrahim Ludi'yi yenilgiye uğratarak Delhi'yi ele geçirdi ve **Hint padişahı** ilan etti. 1528'de Kuzey Hindistan'ın fethini tamamladı.

- Babür'ün kurduğu devlet 1858 yılına kadar devam etti.Kendisinden sonraki hükümdarlar arasında Hümayun, I.Alemgir,Ekber Şah ve Şah Cihan önemli şahsiyetler olarak görünmektedir.Kuzeyden İran ve Afganlıların,güneyden de İngilizlerin saldırıları sonunda ,1858 yılında İngilizler tarafından sona erdirilmiştir.

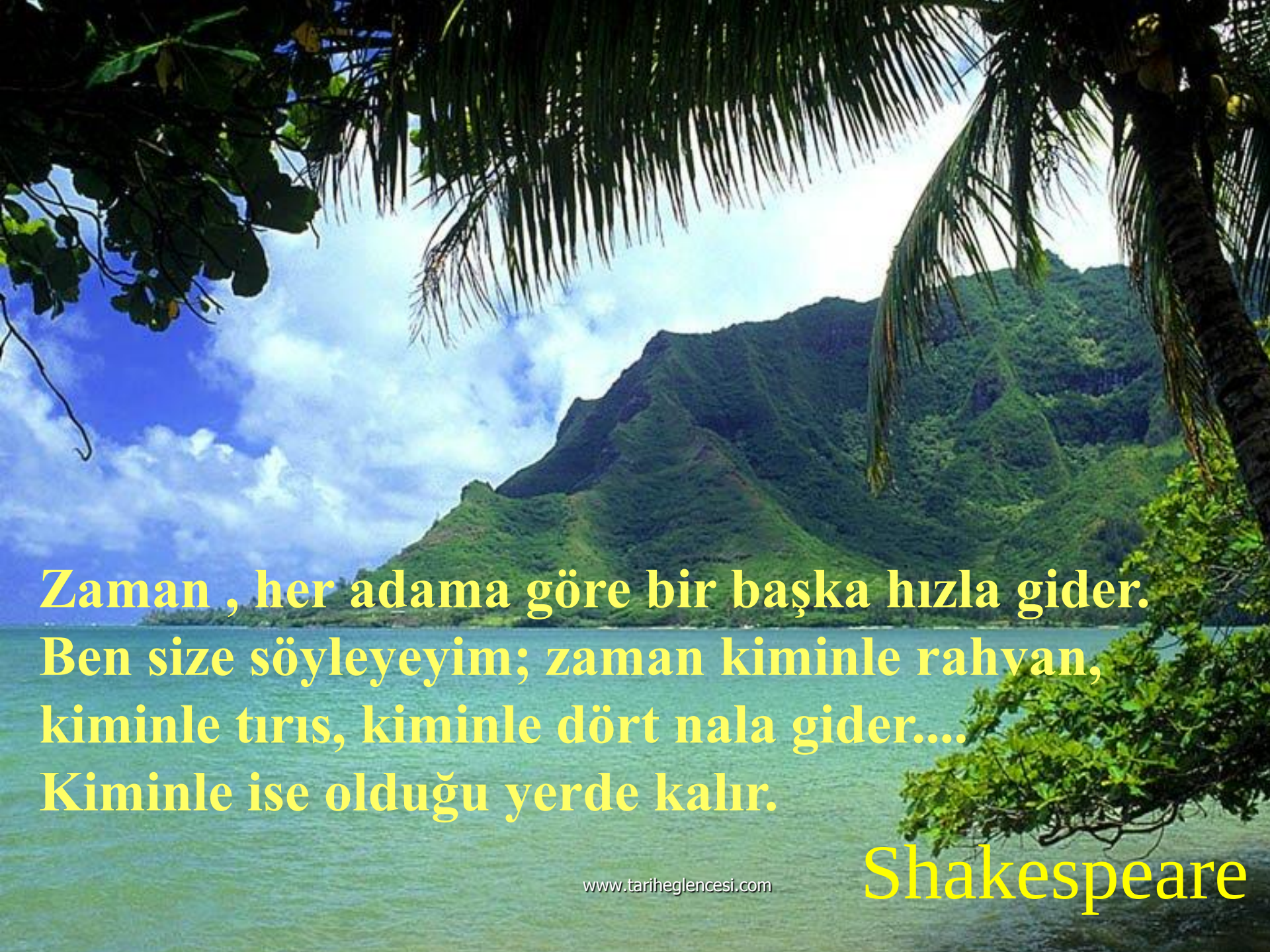

TAC MAHAL

■ **3. Eşi Mümtaz Mahal'in anısına Hindistan'daki Tac Mahal'i yaptıran Şah Cihan, aşağıdaki Türk devletlerinden hangisinin hükümdarıdır?**

- A) Babür B) İhşidler C) Memlük
- D) Karahanlı E) Tulunoğulları

2006-2

**Zaman , her adama göre bir başka hızla gider.
Ben size söyleyeyim; zaman kiminle rahvan,
kiminle tırıs, kiminle dört nala gider....
Kiminle ise olduğu yerde kalır.**

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE MEDENİYET

- **Selçukluları** meydana getiren **Oğuzlar**, Orta Asya'dan Maverâünnehir ve Horasan'a gelince bütünüyle İslamiyeti kabul ettiler. Müslüman olmalarıyla eski bozkır kültürünün İslam'a aykırı olmayan müesseselerini sentezleştirdiler. Böylece **Türk-İslam kültürü** ortaya çıktı.

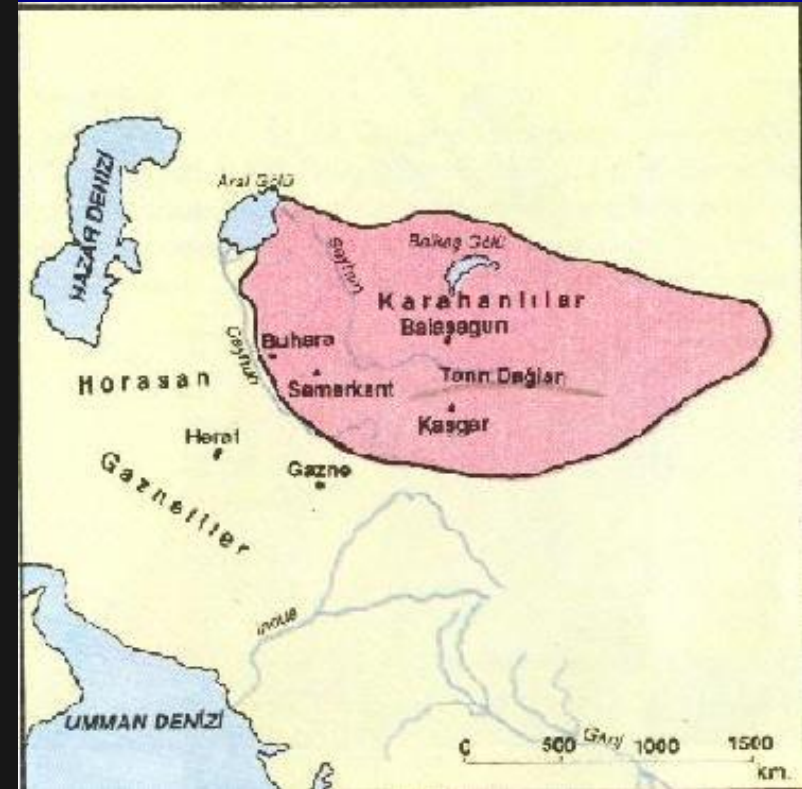
1-Türk-İslam Devletlerinde Devlet Anlayışı

■ Orta Asya'da kurulan ilk Türk-İslam devleti **Karahanlılar**dı.

Zamanla devlet yönetiminde İslam devletlerinden etkilenen

Karahanlılar, Türk- İslam devlet yapısının oluşumunda bir köprü vazifesi gördü.

Selçuklular zamanında olgunluk safhasına ulaştı.

- Türk Devlet geleneğinin esasını teşkil ettiği Selçuklu devlet teşkilatı; Karahanlı, Sâmânlı, Gazneli ve Abbâsî devletleri teşkilatlarından geniş ölçüde faydalanmış ve bunları kendi bünyesinde mükemmel bir surette uygulamıştır.

- İlk Türk devletlerindeki “ülkenin töreye uygun ve adaletli olarak yönetilmesi”, “Devlet halk içindir” anlayışı Türk-İslam devletlerinde de devam etti. İlk Türk devletlerindeki Türk cihan hakimiyeti ülküsü ise “cihat” anlayışıyla birleşerek İslamiyet’in dünyaya hakim olması şekline dönüştü.

■ Büyük Selçuklu Devleti'ne kadar İslam dinini kabul eden devletlerin hükümdarları halifenin yüksek otoritesini tanımaktaydı. 1058 'de Abbasi Halifesi temsil ettiği siyasi otoriteyi bir törenle Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'e devretti. Böylece ilk defa resmen dini ve siyasi otorite birbirinden ayrıldı.

2-Merkez Teşkilatı

- İlk Türk-İslam Devletlerinde merkezi yönetim **hükümdar, saray ve hükümetten** oluşmaktadır.

- **a-Hükümdar:** İlk Türk devletlerindeki “kut” inancı Türkler İslamiyeti kabul ettikten sonra İslami bir anlam kazanarak “Allah’ın takdiri veya nasibi” olarak yorumlanmıştır. İlk Müslüman Türk devletlerinden olan Karahanlılarda, ülkenin doğusunu idare eden **büyük hakana Arslan Han** adı verilirdi. Onun hakimiyeti altında **batı bölgelerini, Buğra** ünvanını taşıyan diğer bir han idare etmekteydi.

- Hükümdarlığı halife tarafından tasdik edilen **Gazne** hükümdarı Mahmud, **sultan** ünvanını ilk defa kullanan hükümdar olarak bilinir. Daha sonra bu ünvan, bütün Müslüman devlet başkanları tarafından kullanılmıştır. **Töre ve müesseselerin tanıdığı** haklarla devletin tek hakimidir.

- Sultan ünvanlı hükümdarlara genellikle **Sultanülâzam** denilirdi. Türklerdeki Hâkan veya Kağan, batıdaki imparator kelimesinin karşılığıdır.

- Büyük Selçuklu Devleti'nde ülke eyalet denilen idari bölümlere ayrılmış ve başlarına **şihne** denilen geniş askeri ve idari yetkilere sahip valiler atanmıştır. Bu vali hükümdar ailesinden ise **melik** adı verilmiştir.

■ Sultanlar, haftanın belirli günlerinde, devlet ileri gelenleri kabul ederlerdi. Halkın şikâyetlerini dinler, devlete karşı işlenen suçlara bakan **yüksek mahkemeye başkanlık** yaparlardı.

- **Karahanlı Devleti**, daha ilk kuruluş yıllarında, tarihî Türk devlet idaresi geleneğine uygun olarak iki büyük idarî kısma bölündü. Bunlardan doğuda kalan kısmın başında hakan bulunur ve her türlü idarî yetkiyi elinde bulundururdu.

- Batı kısmını ise hakanın hükümrânlığı altında, aynı aileden bir han, ona bağılı olarak idare ederdi.

■ Hükümdarların yanında "**Yuğruş**" denilen bakanlar kurulu bulunurdu. Yüksek devlet memuriyetlerinde, başkumandana "subaşı", maliye bakanına "**ağıcı**", saray hâcibine "**tayangu**" veya "**bitikçi**" denirdi.

- **Ülke hanedanının ortak malı olarak kabul edilirdi.**
- Bu durum hükümdarın ölümünden sonra taht kavgalarına sebep olur, devleti zayıflatırdı.
- Türk-İslam Devletleri'nde hükümdar, Sultan, Hakan, Han unvanı kullanıldı.
- **NOT: Harzemşahlar (Melik,Şahinşah) unvanını kullandılar.**

UYARI : İLK SULTAN ÜNVANINI GAZNE

HÜKÜMDARI SULTAN MAHMUT KULLANMIŞTIR.

**ÖNEMLİ: TUĞRUL VE ÇAĞRI BEYLEREDE ABBASİ HALİFESİ
DOĞUNUN VE BATININ HÜKÜMDARI ÜNVANINI VERMİŞLERDİR.**

- İlk Türk-İslam Devletleri'nde hükümdar tahta çıkınca Abbasi halifelerinin tasdiğini istedi.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE HÜKÜMDARLIK ALAMETLERİ

Hutbe okutmak, sikke(para),tuğra,
nevbet(Resmi yerlerde belli zamanlarda çalınan
davul), sancak, taç, taht, ve saltanat çadırı.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE DEVLET YÖNETİMİ

Türkler Müslüman olduktan sonra da devlet yönetimi ile ilgili geleneklerine devam ettiler. Devlet hanedan ailesinin **ortak malı** sayılıyordu.

Karahanlı Devleti kurulduğu coğrafya itibari ile Türk Devlet anlayışını aynen sürdüren bir devlettir. Hükümdarlar da **"kara"** ünvanı kullanılıyordu. **Sultan ünvanını ilk kullanan Türk Hükümdarı Gazneli Mahmut (Sultan Mahmut) olmuştur.**

Devlet işleri **Büyük Divan** denilen yerde görüşülüp karara bağlanırdı. Divanın alt kademeleri vardı. Her alt kademede ayrı bir iş görülürdü. Ülkeler kolay yönetim için eyaletlere ayrılmıştı. Eyaletlerde melikler görev yapardı. Moğol hükümdarlarına **"Kağan"** denirdi. Devlet işlerinin görüşüldüğü ve karara bağlandığı yere de **"Kurultay"** adı verilirdi. Ordu komutanlarına ise **"noyan"** adı verilirdi.

NOT: Ülkenin hükümdar ailesinin ortak malı sayıldığı düşüncesi bütün Türk Devletlerinde kabul görmüş ortak bir düşünce idi. Bu anlayış taht kavgalarına ve Türk devletlerinin kısa sürede yıkılmalarına neden olmuştur.

TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE MEDENİYET

KARAHANLILAR

Divan-ı Ali
Hükümet- Vezir

Divan-ı Tuğra
Resmî Yazışmalar

Divan-ı İstifa
Mali

Divan-ı İşraf
Mali ve İdari Teftiş

Divan-ı Arız
Askeri Divan

GAZNELİLER

Divan-ı Vezaret
*Mali ve genel yönetim-
Vezir*

Divan-ı Risalet
Resmî yazışmalar

Divan-ı İşraf
*İç haberleşme- Gizli
Haber Alma*

Divan-ı Vekalet
Mali – Vekil-i Has

Divan-ı Arız
Askeri Divan

SELÇUKLULAR

Divan-ı Saltanat
Hükümet- Vezir

Divan-ı Tuğra

Divan-ı İstifa
Müstevfi

Divan-ı İşraf
İdari ve mali teftiş

Divan-ı Arız
Askeri Divan

Ordu

- İlk Türk-İslam Devletleri'nde ordu Türkmenlerden oluşurdu.
- Karahanlılarda ordu **Hassa ordusu, Eyalet askerleri ve Türkmen kuvvetleri** olmak üzere üç bölüme ayrılmıştı.
- Selçuklularda, Karahanlılar'dan farklı olarak **ikta askerleri, bağlı devletlerin askerleri ve gönüllü askerler** vardı.

İlk Türk İslam Devletlerinde Ordu

Hassa Ordusunda, askerlik için ayrılan çocuklar belirli merkezlerde yetiştirilir, sultanlar Hassa Birliklerini burada yetişen askerler arasından seçerlerdi.

Gulam Sistemi ilk defa Gaznelilerde uygulanmıştır.

İkta Askerleri;

Tarihte ilk defa Hz.Ömer Döneminde uygulandı.

BU SİSTEMİN FAYDASI MASRAF YAPMADAN ASKER YETİŞTİRİLİRDİ AYRICA BULUNDUKLARI YERLERİN GÜVENLİĞİNİ DE KORUYORLARDI.

Eyalet askerleri; Şehzadelerin ve valilerin yönetimindeki askerlerdi.

Türkmen birlikleri;

Göçebe Türkmen boylarının savaş anında orduya katılmaları ile oluşan birliklerdi.

Hukuk

- Adliye; şer'î ve örfî kazâ olmak üzere ikiye ayrılırdı. Şer'î davalara kadılar bakardı. Kâdî'l-kudât denilen baş kadı, Bağdat'ta bulunur, merkezde mahkeme başkanlığı yapardı.

İlk Türk İslam Devletlerinde Toprak

İkta arazi;

Gelirlerine göre önemli devlet görevlilerine dağıtılan arazilerdi. Kendisi ne ikta verilen kişiye SAHİB-İ ARZ denilirdi.

BU SİSTEM BİR ÇOK GÖÇEBE TÜRKMENİN YERLEŞİK YAŞAMA GEÇMESİNİ SAĞLADI AYRICA TOPRAK SÜREKLİ İŞLENDİĞİNDEN EKONOMİ CANLANDI.

Has arazi ;
Geliri hükümdara ait olan arazilerdi.

Haraci arazi;
Müslüman olmayan halka ait arazilerdi.

Vakıf arazi;
İlmi ve sosyal kuruluşların masraflarını karşılamak amacıyla bu kuruluşlara tahsis edilen arazilerdi.

Mülk arazi;
Başarılı devlet adamlarına verilen arazi idi. Bu topraklara sahip olanlar toprak hakkında her türlü tasarrufa sahipti.

Bilim

- Türk İslam Devletleri'nde medreseler bilim merkezi idi.
- Büyük Selçuklu Devleti zamanında, dünyanın ilk üniversitesi olarak kabul edilen **Nizamiye Medresesi** yapıldı.
- Medreselerde Kur'an, hadis, kelam, fıkıh, Arap dili ve edebiyatı, matematik, mantık geometri ve tarih okutulurdu.
- Önemli bilim adamlarının başlıcaları; **Farabi, Biruni, İbn-i Türk, İbn-i Sina, Gazali, Ömer Hayyam'dır.**
- Farabi **Muallimi Sani** olarakta bilinmektedir.(**ikinci öğretmen**)
- İbni Sina: eseri El Kanun Fit-Tıp

- Örfî mahkemelerin başında, **Emîr-i dâd** denilen adalet emîri bulunurdu. Bunlar, devlete, kanunlara ve emirlere karşı gelenlerin davalarına, **siyasî suçlara** bakarlardı. Bir nevi olağanüstü mahkemeler demek olan **Dîvan-ı mezalim'e** başkanlık ederlerdi.

Sanat

KÖS

- Türk-İslam devletlerindeki sanat eserlerinde mimari ağırlıkta idi.
- Türk-İslam Devletleri tarafından yapılan ve günümüzde hala ayakta duran sanat eserlerinden bazıları şunlardır:
- **Tulunoğlu Camii**
- **Baybars Camii**
- **Mescid-i Cuma**
- **Sultan Sencer Türbesi**
- **Alaaddin Camii**
- **Burmali Minare**
- **En Önemli çalgılar :**
Kopuz,Kös,Zurna,Davul

"A" İLE
BAŞLAYAN
İSİM
BULAMADIM...

ŞEHİR
DE
YOK...

EŞYA
DA
YOK!

BOŞVERİN,
ZATEN
"A"
HARFİ DE
YOK!

DİL VE EDEBİYAT

KARAHANLILAR

- Devlet Dili **Hakaniye**

GAZNELİLER

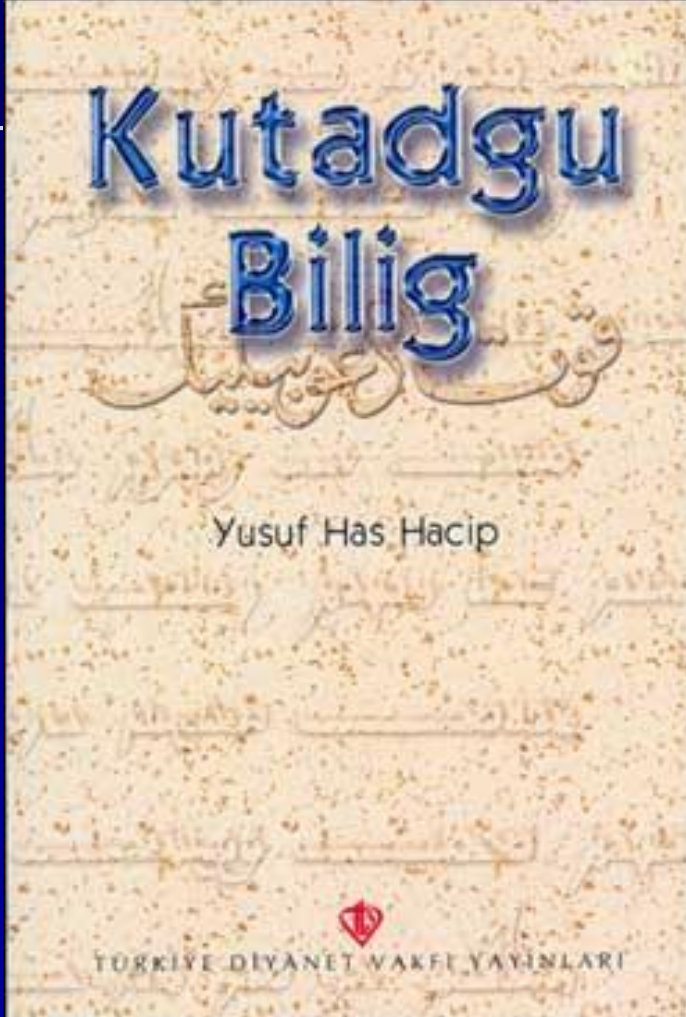
- **Bilim dili Arapça** Edebiyat dili Farsça

B.SELÇUKLULAR

- **Devlet dili** Farsça

EDEBİ ESERLER

- **KUTADGU BİLİĞ:** “1069-1070”Yusuf Has Hacip tarafından yazılmıştır. “Mutluluk veren bilge” anlamındadır. Bir SEYAHATNAME olarak yazılan eser ilk İslami Türkçe eserdir.

EDEBİ ESERLER

- **DİVAN-İ LUGATİ'T TÜRK:**
Kaşgarlı Mahmut tarafından 1077 yazılmıştır. ilk Türkçe Ansiklopedik Sözlüktür.
Türkçenin Arapça'dan üstünlüğü ortaya koyulmuştur.
- İlk dünya haritası bu kitapta yer almıştır.

EDEBİ ESERLER

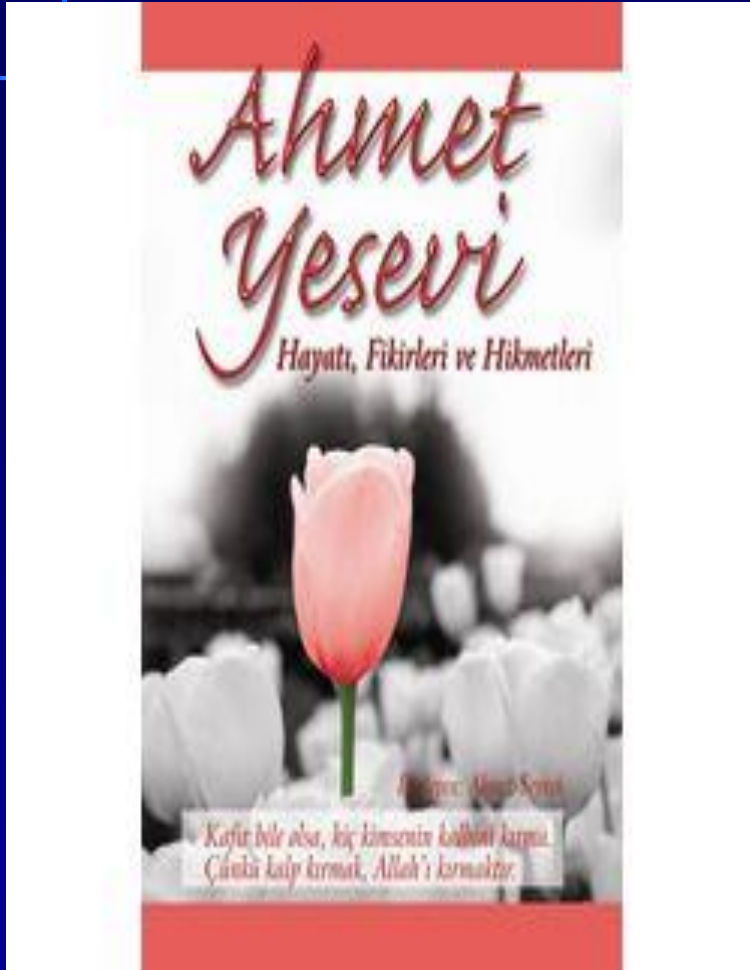
- ATABET-ÜL HAKAYIK:
Yüknekli Edip Ahmet tarafından yazılmıştır.
- Uygur alfabesi Hakaniye Türkçesiyle yazılmıştır.
- Eğitici ve öğretici bir ahlak kitabıdır.

EDEBİ ESERLER

- **SALTUK BUĞRA HAN DESTANI:** Karahanlı hükümdarı dönemini konu alan destandır.
- Türklerin İslamiyet'e geçişini anlatan ilk sözlü edebiyat örnekleridir.

EDEBİ ESERLER

- **DİVANI HİKMET:** Yesevilik tarikatının kurucusu Hoca Ahmet Yesevi tarafından yazılmıştır. İlk Türk Mutasavvıfıdır.
- Eserinde İslam esaslarını Türkçe olarak öğretmeye çalışmıştır.

EDEBİ ESERLER

- **RUBAİLER:** Ömer Hayyam tarafından yazılmıştır. Ayrıca Celali takvimini yapmıştır.

EDEBİ ESERLER

- **SİYASETNAME:** Büyük Selçukluları Vezirazamı Nizamülmülk tarafından yazılmıştır. Dönemin aksayan yönleri konu alınmıştır.
- Eserini **Farsça** olarak kaleme almıştır.

MERV ŐEHRİNDE KERVANSARAY

www.tariheglencesi.com

SULTAN SENCER DÖNEMİ PARA

TAÇ MAHAL

www.tariheglencesi.com

AHMET YESEVİ TÜRBESİ

İSMET NADİR ATASOY

Rübaiyat-ı Ömer Hayyam

BERFİN

Hiçbir şey zamansız
değildir. Zamandan başka.

Stanislav J. Lec

www.tarihaglencesi.com